

змісту облікової інформації через використання можливостей аналітичної функції управління.

Однак значним резервом підвищення корисності облікової інформації повинен стати продуманіший синтез облікової й аналітичної функцій управління причому як за формою, так і за змістом. Спроба поєднати ці функції були при розробці і використанні нормативного обліку, однак через різні причини цей проект, на жаль, не реалізований. Не відбулося органічного синтезу цих функцій із введенням в практику управлінського обліку і контролінгу, а також із запровадженням комплексної механізації бухгалтерського обліку зокрема найпоширенішого продукту ІС: підприємство. Організаційний початок синтезу функцій було покладено створенням в окремих підприємствах інтегрованих економічних служб.

Для підвищення синтезу облікової та аналітичної функцій, на наш погляд, необхідно здійснити ряд заходів методологічного, організаційного та практичного характеру. Ці заходи передбачають максимальне використання можливостей філософських та економічних теорій, реорганізацію організаційних економічних інститутів, удосконалення методичних підходів облікового відображення умов діяльності підприємств, ресурсів і господарських процесів, продумана розробка форм облікових реєстрів, які б органічно поєднували як фіксацію господарських подій з одночасною їх аналітичною інтерпретацією, що підвищить корисність обліково-аналітичного забезпечення, створить синергетичний ефект від реалізації цих функцій управління.

УДК 657.62:336.717

Юлія Семенченко,

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ І ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ БАНКІВ — СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У 2016 році були впроваджені нові елементи банківського регулювання, які ввійдуть у силу з 3 січня 2017 року, будуть містити національну банківську інтерпретацію стандартів Базеля II та Базеля III, а також внесуть у подальшому значні зміни в методо-

логію аналізу діяльності банків у частині аналізу кредитних ризиків і методики аналізу кредитоспроможності позичальників. Зміни в методиці аналізу кредитних ризиків, їх розрахунку вплинуть на методику обліку проблемної заборгованості клієнтів банку за активними операціями та бухгалтерського обліку резервів банку, яка в свою чергу потребує удосконалення: уточнення і розширення.

Один із напрямів сумісної роботи НБУ і банківської індустрії в світі — перехід на просунуті підходи оцінки кредитного ризику Базеля II (IRB). Банки давно очікували рішення цього питання, тому що застосування методичних підходів із складністю, що збільшується, для розрахунку вимог для капіталу на кредитний ризик може дати суттєву «економію» за достатністю капіталу. З метою реалізації таких елементів Базеля II Національний банк, будемо сподіватися, буде проводити валідацію внутрішніх моделей оцінки ризиків кредитних установ.

30 червня 2016 року НБУ випустив Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затверджене Постановою Правління НБУ № 351. Воно наказує банкам України розробити внутрішньобанківські положення згідно з вимогами вищезазначеного документу і здійснювати розрахунок розміру кредитного ризику на звітні дати в тестовому режимі. Зазначимо, що внаслідок авторитаризму уряду нашої держави, і в тому числі в середині банківської системи (необмежені повноваження центрального банку в фінансово-кредитній сфері), що спричинено у тому числі стримуванням негативних фінансових наслідків операції АТО, НБУ дозволяє банкам другого рівня використовувати тільки ті методи аналізу, які повинні мати схвалення з боку наглядового органу. Отже, якщо казати про рекомендовані банкам світу Базелем II три підходи для розрахунку вимог до капіталу на кредитний ризик, то в Україні поки діє найпростіший стандартизований підхід, що передбачає розроблення органом нагляду повної термінології оцінки кредитних ризиків, вагових коефіцієнтів для оцінки ризиків, що включають загальнодоступні кредитні рейтинги, і всіх інших значень компонентів методології аналізу кредитоспроможності позичальників, у тому числі методів оцінки.

Таким чином, доти не відомо, чи буде дозволено банкам другого рівня використовувати в майбутньому фундаментальний і удосконалений підходи до внутрішніх рейтингів, які будуть відрізнятися у розрахунковій і структурній розвинутості і дозволяти встановлювати власні оцінки, виходячи із специфіки їх операцій і

клієнтського наповнення. Як свідчить зарубіжний досвід, до таких самостійних дій по відношенню до розробки власних методик аналізу кредитних ризиків допущена незначна частина банків, оскільки допуск передбачає великі обсяги кредитних портфелів і високу ступінь їх диверсифікації. Будемо мати надію, що багато не тільки системоутворюючих банків будуть мати можливість затвердити удосконалені підходи IRB, що засновані на власних оцінках імовірності дефолту, втрат у разі дефолту (збитків), розміру боргу при дефолті або експозиції під ризиком, коефіцієнтів ліквідності забезпечення тощо. При удосконаленому підході банком самостійно розроблюється система внутрішніх рейтингів та оцінюються всі компоненти моделі з врахуванням історичних даних за останні сім років. Фундаментальний і удосконалений підхід на основі внутрішніх рейтингів для розрахунку вимог капіталу на кредитний ризик враховують внутрішні ризики кожного кредиту в банківському портфелі, розрізняють ризики за окремими кредитами і оцінюють ризики, що притаманні кожному окремому кредиту по відношенню до інших кредитів. В основі підходів на основі внутрішніх рейтингів лежить прогностичний аналіз, за допомогою якого аналітики передбачають відмінності, що містяться у ризиках з врахуванням рейтингу і якості позичальника.

Зрозуміло, що система внутрішнього рейтингу кредитних активів не можлива без інших видів аналізу кредитоспроможності позичальника та їх удосконалення. Кредитний аналіз включає аналіз операційної середовища позичальника (аналіз зовнішніх бізнес-ризиків), аналіз побудови бізнесу позичальника (аналіз внутрішніх бізнес-ризиків), аналіз поточного фінансового стану позичальника, аналіз джерел погашення кредитного продукту, що надається, аналіз якості забезпечення. Зарубіжна практика визначає розроблення аналітиками спеціального ризик-резюме для висвітлення детальної структури фінансування позичальника і структури собівартості. Також практика аналізу в банках інших країн свідчить на посилення ролі організації аналізу, зокрема в частині поділу структури підрозділів фронт-офісу і мідл-офісу, які виконують кредитний аналіз, однак зміни відповідальності за управлінські рішення в бік її посилення.

Що стосується затвердженої регулюючим органом методики кредитоспроможності позичальників — суб'єктів господарювання, яка буде слугувати нормативом для розробки банківських методик, то слід відмітити розширення коефіцієнтного аналізу — збільшення коефіцієнтів для аналізу фінансового стану з 13 до 21 показника, введення процедури сезонного коригування та приве-

дення показників до річного виміру, новий принцип побудови моделі розрахунку інтегрального коефіцієнта для окремого підприємства — укрупнення видів економічної діяльності (галузей) та введення діапазонів значень коефіцієнтів, у межах яких діють абсолютні показники для моделі. Треба зазначити, що центральний банк посилив роль різних джерел покриття боргів позичальників і диверсифікував показники оборотності активів для повнішого інформування банку про ділову активність клієнта.

УДК 338

Наталія Стефанович,
ст. викладач кафедри обліку і аудиту,
Херсонський національний технічний університет

АВС-АНАЛІЗ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

На сучасному етапі розвитку економіки України однією з проблем вітчизняних підприємств є значне інвестування оборотних активів в дебіторську заборгованість. Вирішення цієї проблеми потребує застосування нових підходів до механізмів управління дебіторською заборгованістю, практична реалізація яких базується на обліково-аналітичному забезпеченні. Трансформаційні процеси в економіці надають нового змісту економічному аналізу, змінюють його завдання, розширюють спектр засобів і прийомів обробки інформації.

Дослідженню проблем управління дебіторською заборгованістю присвячені праці М.Д. Білик, І.О. Бланка, О.С. Бондаренко, Є.В. Дубровської, С.І. Маслової, О.І. Лучкова, О.Г. Лищенко. Вагомий внесок у розвиток обліково-аналітичного забезпечення системи її управління внесли вітчизняні вчені-економісти О.В. Кузнєцова, Н.М. Матицина, Л.В. Нападовська, Н.М. Новікова, О.Є. Федорченко, Н.С. Полякова та ін.

Разом з тим, ряд важливих аспектів аналізу дебіторської заборгованості для формування кредитної політики підприємства потребують удосконалення.

Метою дослідження є удосконалення методичних аспектів аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством.

Управління дебіторською заборгованістю є важливим моментом у діяльності будь-якого підприємства і потребує ретельної уваги керівництва. Визначення підходів до управління дебіторсь-